

บทที่ 3

วิธีวิทยาการวิจัย (Research Methodology)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางความร่วมมือด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคมในจังหวัดนครสวรรค์” โดยการจัดเก็บข้อมูลจากภาคส่วนที่ดำเนินการในเรื่องนี้ ประกอบด้วย ภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครสวรรค์ และกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์ หน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคประชาสังคม โดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาจากเอกสาร ในประเด็นดังต่อไปนี้

1) หลักการ แนวคิด ทฤษฎีของความร่วมมือด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

2) หลักการวิธีการ กระบวนการ หรือ ขบวนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

2. การศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดเก็บข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณและสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ประเด็นเรื่องการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยเฉพาะแนวทางความร่วมมือ ขณะเดียวกันเมื่อข้อมูลทั้ง 2 ประเภทขัดแย้งกัน ผู้วิจัยจะนำผลทางทฤษฎีวิชาการมาเป็นเครื่องมือชี้ขาดความถูกต้องของข้อมูลที่เก็บได้

2. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mix Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในการจัดเก็บข้อมูลหลัก และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อสนับสนุนข้อมูลหลักที่ได้จากข้อมูลเชิงปริมาณ

โดยการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นวิธีค้นหาความรู้และความจริง โดยเน้นข้อมูลเชิงตัวเลข ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการวิจัยที่มุ่งทำความเข้าใจ ดีความ และให้ความหมายจากการเก็บข้อมูลหลาย ๆ วิธี โดยให้ความสำคัญกับการตีความและสังเคราะห์ข้อค้นพบบนพื้นฐานข้อเท็จจริงที่เก็บได้ แล้วนำเสนอข้อค้นพบในรูปแบบของการบรรยาย

3. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครสวรรค์ และเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์ รวมทั้งสิ้น 1,003 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ทั้งหมด 1,003 คน ผู้วิจัยใช้การกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie, Robert V. and Aorgan, Daryle W. (1970, pp. 607-610) ได้ประมาณค่าสัดส่วนของจำนวนขนาดประชากรตัวอย่างเท่ากับ 285 คน (ภาคผนวก ค.)

การสุ่มตัวอย่างในการจัดเก็บข้อมูล

เนื่องจากได้มีการจัดจำนวนเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครสวรรค์ และเจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์เป็นสถิติไว้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยได้ใช้การสุ่มตัวอย่าง ดังนี้ (ตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์, ออนไลน์) และ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครสวรรค์ – กรมคุมประพฤติ, ออนไลน์)) การสุ่มตัวอย่างเพื่อจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้การสุ่มการแจกแบบสอบถามโดยวิธีบังเอิญ (Accident Sampling) โดยผู้วิจัยไปพบเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่สำนักงานคุมประพฤติที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านยาเสพติด ต่อมาจึงมอบแบบสอบถามและขอความร่วมมือให้ตอบแบบสอบถาม จากนั้นขอให้มีการเก็บแบบสอบถามไว้ที่ทำงานของแต่ละหน่วยงาน แล้วผู้วิจัยทำการติดตามเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

2) ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

(1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยการจัดการแนวทววมร่วมมือด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคมในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5)หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า

(2) หลักการดำเนินการแนวทววมร่วมมือด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคมในจังหวัดนครสวรรค์จำนวน 7 ปัจจัย คือ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้และส่วนเสีย 4) การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล 6) การจัดการกระบวนการ และ 7) ผลลัพธ์การดำเนินการ

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจงมาจากผู้มีความรู้ความเข้าใจและเป็นผู้นำในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ทั้งนี้ ก็เพื่อให้ประเด็นที่ศึกษาวิจัยมีความชัดเจนและตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น จำนวน 9 คน

ประชากร

เนื่องจากขอบเขตของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีกรอบในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่สำคัญผ่านทางบทบาทและกระบวนการของบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น การจัดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างจึงต้องจัดให้สอดคล้องกับวิธีการวิจัย โดยผู้วิจัยได้จัดแบ่งกลุ่มประชากรเป้าหมายออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

(1) ภาครัฐ

(2) ภาคประชาสังคม

กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มคนบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐและภาคประชาสังคม ประกอบด้วย

ภาครัฐ ประกอบด้วย พัฒนาชุมชนจังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์ กองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์

ภาคประชาสังคม ประกอบด้วย บ้านกึ่งวิถี (บำบัดฟื้นฟูยาเสพติด) กองทุนแม่ของแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์

2) แหล่งที่มาของข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ดังนี้

(1) ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานควบคุมประพฤติจังหวัดนครสวรรค์ และเจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจภูธรและสถานีตำรวจภูธรในเขตจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งได้ประชากรทั้งหมด 1,003 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างของลินดอร์ แอนด์ เทย์เลอร์ (Lindlof, T.R. and Taylore. B.C., 2002) ซึ่งอธิบายไว้ว่า เมื่อดำเนินการทำการวิจัยภายใต้สมมติฐานแล้ว การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเลือกแบบกลุ่มตัวอย่างมีเพียงสองกลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครสวรรค์ และเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรสังกัดกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 285 คน

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวทางการสัมภาษณ์ เพื่อเสริมให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล

(2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secomdary Data) ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลเอกสาร วารสาร หนังสือ ตำรา รายงานจากส่วนราชการ และภาคเอกชนรวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีต่อ แนวทางความร่วมมือระหว่างภาครัฐและชุมชนในการจัดทำบริการสาธารณะด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาประกอบการวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยทำการครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยแนวทางการร่วมมือด้านการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคมในจังหวัดนครสวรรค์

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อรวบรวมข้อมูลที่จะใช้ในการตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณ สำหรับการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎีรวมถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับแนวทางความร่วมมือด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

ระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคมในจังหวัดนครสวรรค์ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นในการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับสูงสุดและตำแหน่งในปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 ปัจจัยการจัดการแนวทางการร่วมมือด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคมในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า

ส่วนที่ 3 หลักการดำเนินการแนวทางการร่วมมือด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคมในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ 3) การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล 6) การจัดการกระบวนการ 7) ผลลัพธ์การดำเนินการ

คำถามในส่วนที่ 1 เป็นการสร้างคำถามโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบจากข้อความที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ให้เลือกตอบ

คำถามในส่วนที่ 2 และ 3 โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นจากข้อความที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ให้ โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ในแต่ละระดับมีช่วงห่างของคะแนนที่เท่ากันคือ 1 คะแนน โดยกำหนดให้

ระดับ 1	หมายถึง	น้อยที่สุด
ระดับ 2	หมายถึง	น้อย
ระดับ 3	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับ 4	หมายถึง	มาก
ระดับ 5	หมายถึง	มากที่สุด

ใช้เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยพิจารณา ค่าเฉลี่ยการวัดระดับความคิดเห็น ดังนี้

4.51-5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำ

1.00- 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำประเด็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) และมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end question) เพื่อใช้เป็นแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ (Interview Schedule)

5. การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยร่างแบบสอบถามแล้วนำแบบสอบถามปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้อง และความเหมาะสม ตลอดจนเพื่อขอคำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข

2. ขอความร่วมมือผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามตามแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยนำแบบสอบถามดังกล่าวเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนกฤษ เพชรสุค อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยปทุมธานี
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิน ชยันต์ อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยสยาม
- 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยยุทธ บุญโสภาส อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- 4) ดร.มีนามีน ชารัมย์ อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยปทุมธานี
- 5) รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เลิศไกร อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

นครศรีธรรมราช

3. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านให้ความเห็นเพื่อให้หัวข้อคำถามตามแบบสอบถามที่สร้างขึ้นได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ พร้อมปรับปรุงแก้ไขตาม คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. รวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย (Index of Item - Objective Congruence : IOC)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ดังต่อไปนี้

1) การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และเมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้วก็ได้นำมาหาหรือผู้ทรงคุณวุฒิ (ภาคผนวก ก.) แล้วจึงนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของ

อาจารย์ที่ปรึกษาโดยได้ค่า IOC เท่ากับ 0.97 (ภาคผนวก ช.) แล้วจึงนำแบบสอบถามไปใช้ในกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ครอบคลุมและให้เกิดความสมบูรณ์มากที่สุด

2) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่พิจารณาแล้วเห็นว่ามีความคล้ายคลึงกันกับประชากรและบริบทที่ต้องการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครสวรรค์และกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

(1) วิเคราะห์รายชื่อ โดยการหาความสัมพันธ์ของข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของแบบสอบถาม โดยเลือกข้อคำถามที่มีความสัมพันธ์สูงไว้ใช้ในการเก็บข้อมูล

(2) วิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ในแบบสอบถาม จำนวน 285 ฉบับ หลังจากเก็บข้อมูลแต่ละด้าน โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.89 (ภาคผนวก ฉ.)

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ (Interview Schedule) โดยยึดปัจจัยที่บรรจุไว้ในแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์อยู่ในกรอบเดียวกันกับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นในการตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณคือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่มีความรู้ความชำนาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับความร่วมมือในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพไปสนับสนุนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการวิจัยเพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบไปด้วย

(1) แบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางเบื้องต้นในการสัมภาษณ์เชิงลึกและช่วยในการสัมภาษณ์อยู่ในขอบเขตและประเด็นที่ต้องการจะศึกษา เป็นการสัมภาษณ์แบบมีแนวคำถามที่จะสัมภาษณ์ และเป็นตามรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเดียวกันไม่ว่าใครจะเป็นผู้สัมภาษณ์ มีการใช้คำพูดที่เข้าใจง่าย ชัดเจน เหมาะกับระดับผู้ถูกสัมภาษณ์ ถามทีละคำถาม ไม่เร่งรัดใช้คำถามที่สามารถให้คำตอบที่สามารถหาข้อสรุปได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึก และสามารถนำข้อมูลที่ได้อะไรมาแบ่งแยกตามแนวคิดต่าง ๆ ได้ รวมทั้งให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้

(2) แบบบันทึกข้อมูลและแบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม (Field Note) เป็นเครื่องมือสำหรับการสังเกตการณ์โดยละเอียดในประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากการสังเกตการณ์ การใช้แบบบันทึกข้อมูลก็เพื่อให้สามารถเก็บและประมวลผลข้อมูลได้เป็นระยะ

(3) เครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล ได้แก่ ที่บันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

(4) การจดบันทึกขณะสัมภาษณ์และนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์หลังจากการสัมภาษณ์

ในการดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นสิ่งที่จำเป็นและถือว่าเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญ ซึ่งการตรวจสอบเครื่องมือในที่นี้คือแบบสอบถาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้แน่ใจว่าคำถามที่ตั้งไว้ตรงกับประเด็นที่ต้องการจะวิจัย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยหรือไม่ โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้ตรวจสอบเพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เนื่องจากเป็นสิ่งจำเป็นของการศึกษาวิจัย

หลังจากที่เก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้อาครบถ้วน ถูกต้อง และน่าเชื่อถือหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลที่ได้อาเป็นข้อมูลที่มีคุณภาพและน่าเชื่อถือ ซึ่งจะส่งผลต่อการประมวล วิเคราะห์และสรุปผลต่อไป ทั้งนี้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า แบ่งเป็น

1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้อานั้น ถูกต้องหรือไม่ ซึ่งได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นเดิมซ้ำ ในวันและเวลาที่แตกต่างกันกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้อานั้นถูกต้องตรงกันทั้ง 2 ครั้งหรือไม่ โดยวิธีการตรวจสอบข้อมูลนั้น จะต้องตรวจสอบแหล่งที่มา 3 แหล่ง ประกอบด้วย เวลา สถานที่ และบุคคล

(1) การตรวจสอบแหล่งเวลา เป็นการตรวจสอบข้อมูลในช่วงเวลาที่ต่างกัน เพื่อให้ทราบว่าข้อมูลที่ได้รับในช่วงเวลาที่ต่างกันนั้นถูกต้องตรงกันหรือไม่

(2) การตรวจสอบสถานที่ เป็นการตรวจสอบข้อมูลในสถานที่ที่ต่างกัน ข้อมูลที่ได้รับจะถูกต้องตรงกันหรือไม่

(3) การตรวจสอบบุคคล เป็นการตรวจสอบข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นเดิมซ้ำ ๆ ตามแนวคำถามที่ได้ตั้งไว้ จากบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้อาจากบุคคลและหน่วยงานหรือองค์กรที่แตกต่างกัน ข้อมูลที่ได้อามีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่

2) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้อาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง ดังรายละเอียดที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้อาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ กัน เช่น การวิจัย

เอกสาร วิธีการสังเกตการณ์ในช่วงเวลาและสถานที่ต่าง ๆ กัน ว่าข้อมูลที่ได้มาในแต่ละวิธีการนั้น มีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ โดยการตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการนี้จะทำให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ สำหรับการประมวลผลและวิเคราะห์ต่อไป

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ออกเป็น 2 วิธี เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ ประกอบด้วย

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการนำมาเป็นข้อมูลสนับสนุนและเป็นความรู้ขั้นพื้นฐาน ข้อมูลที่ใช้มาจากเอกสารประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบไปด้วย

(1) หนังสือทั่ว ๆ ไป รวมถึงคู่มือ เอกสารประกอบคำบรรยาย เอกสารประกอบจากงานสัมมนาต่าง ๆ หนังสือแปล และหนังสือพิมพ์รายวัน

(2) รายงานการวิจัย บทความ รายงานการศึกษา เอกสารทางวิชาการที่นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการในประเด็นที่จะทำการศึกษาโดยเฉพาะ

(3) วิทยานิพนธ์ ถือเป็นงานวิจัยรูปแบบหนึ่งที่ผู้วิจัยนำข้อมูลบางส่วนมาใช้เพื่ออ้างอิงในงานวิจัยครั้งนี้

(4) วารสารเป็นวารสารที่มีการนำเสนอบทความทางวิชาการที่สำคัญ รวมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในทางวิชาการ

(5) เอกสารทางราชการ เป็นเอกสารที่ออกโดยทางราชการ เช่น กฎกระทรวง คำสั่ง บัญชี เป็นต้น

(6) คู่มือที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

2) การรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

(1) การวิจัยเชิงปริมาณ

(1.1) ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม ไปติดต่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย คือ เจ้าหน้าที่คุมประพฤติจังหวัดนครสวรรค์ และเจ้าหน้าที่ตำรวจจรจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

(1.2) ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามให้แก่ ประชากรตัวอย่างตามหน่วยงานของสำนักงานคุมประพฤติและกองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้การสุ่มแจกแบบบังเอิญ (Accidental Sample)

(1.3) ผู้วิจัยทำการรวบรวมแบบสอบถามที่ส่งคืนมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถาม นำมาลงรหัสแล้วนำไปใส่ในโปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ หลังจากนั้นทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

(1.4) ทำการวิเคราะห์ ประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถามที่รวบรวมมา โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

(2) การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตในการสัมภาษณ์จากคณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม ไปติดต่อขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งในการดำเนินการสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยหลังจากส่งหนังสือขออนุญาตถึงกลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยคัดเลือกว่าเป็นบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กำหนดวันเวลา สถานที่ และดำเนินการสัมภาษณ์และเมื่อจัดเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมหมวดหมู่ของข้อมูลตามปัจจัยการจัดการองค์กร 6 ปัจจัย และปัจจัยที่เป็นหลักในการดำเนินการแนวทางการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด 7 ปัจจัย รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคความร่วมมือในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พร้อมนำไปใช้วิเคราะห์การนำวิจัย

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อนำไปแปลผล ผู้วิจัยใช้การประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์หาค่าต่าง ๆ ตามขั้นตอนดังนี้

1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ต้องการศึกษา

2) การวิเคราะห์ปัจจัยแนวทางการร่วมมือด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคมในจังหวัดนครสวรรค์ ด้าน 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า ส่งผลต่อ แนวทางการร่วมมือด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคมในจังหวัดนครสวรรค์ โดยวิเคราะห์หาค่าถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีแบบคัดเลือกเข้า (Enter Selection)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และคุณภาพ มีขั้นตอนและวิธีการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) อันได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยทำการประมวลผลด้วยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การบันทึกข้อมูลจากการลงทะเบียนในแบบบันทึกข้อมูล และการบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

(1) ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

(2) ดำเนินการประมวลผลของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2) การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานที่กำหนดไว้ ดังนี้

(1) ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean)

(2) ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการอธิบายความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ ความร่วมมือด้านการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคมด้านการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในจังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

(3) การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความร่วมมือด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคมในจังหวัดนครสวรรค์ กับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคณิตศาสตร์

(4) การวิเคราะห์น้ำหนักอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมเชิงสาเหตุที่มีความร่วมมือด้านการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคมในจังหวัดนครสวรรค์ ด้วยการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคณิตศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยนำที่บันทึกเสียงคำสัมภาษณ์มาถอดเนื้อหาและอุปสรรคสาระสำคัญและจัดระเบียบข้อมูล โดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ จากนั้นจึงนำมาตีความข้อมูลในแต่ละประเด็น โดยผู้วิจัยใช้หลักในการวิเคราะห์เนื้อหาตามกรอบแนวคิด ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุป ซึ่งได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ที่ได้จดบันทึกไว้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น โดยผู้วิจัยได้เห็นหลาย ๆ เหตุการณ์ และได้ทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)

2) ลงมือเขียนประโยชน์หรือข้อความเพื่อสร้างข้อสรุปได้ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีหรือเพื่อตอบปัญหาของการวิจัย ข้อมูลที่ไม่ต้องการถูกตัดออกไป ทั้งนี้ ในระหว่างการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยนั้น จะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งจะเป็นการสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วมและมีอารมณ์ร่วมในการพูดคุย

3) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ภายใต้กรอบแนวคิด คำถามการวิจัยและทฤษฎีที่นำมาอ้างอิงโดยการวิเคราะห์ต้องมีความเป็นกลาง ปราศจากอคติ ไม่มีการคาดเดาในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลที่มีความสำคัญ ประกอบด้วย

ภาครัฐ

- 1) พัฒนาชุมชนจังหวัดนครสวรรค์
- 2) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์
- 3) เจ้าหน้าที่คุมประพฤติจังหวัดนครสวรรค์
- 4) เจ้าหน้าที่พยาบาลที่ดูแลด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

ภาคประชาสังคม

- 1) บ้านกึ่งวิถี (บำบัดฟื้นฟูยาเสพติด) อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
- 2) ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์
- 3) ผู้ประสานงานกองทุนแม่ของแผ่นดินหมู่บ้านเนินแก้ว ตำบลวัดไทร อำเภอเมืองนครสวรรค์
- 4) ผู้ประสานงานกองทุนแม่ของแผ่นดินหมู่บ้านท่าจันทร์ ตำบลลาน อำเภอชุมแสง
- 5) ผู้ประสานงานกองทุนแม่ของแผ่นดินหมู่บ้านบ่อหินขาว ตำบลสร้อยทอง อำเภอตากลี
- 6) ผู้ประสานงานกองทุนแม่ของแผ่นดินหมู่บ้านบ่อพลับ ตำบลเนินแก้ว อำเภอโกรกพระ

ทั้งนี้ผู้วิจัย ได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับกลุ่มประชากรในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คน โดยมีรายละเอียดและวันที่ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก ตามตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	ตำแหน่ง	วันที่สัมภาษณ์
ภาครัฐ		
คุณประดิษฐ์ หนองจอก	พัฒนาชุมชนจังหวัดนครสวรรค์	13 สิงหาคม 2563
คุณวิษณุ สะบายแท้	สำนักงานสาธารณสุข จังหวัด นครสวรรค์	22 กันยายน 2563
เจ้าหน้าที่ตำรวจ	สารวัตรชุดเฉพาะกิจยาเสพติด กองบังคับการตำรวจภูธร จังหวัดนครสวรรค์	22 กันยายน 2563
คุณดาวรุ่ง มานพ	เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ จังหวัด นครสวรรค์	23 กันยายน 2563
เรืออากาศโท สุชาติ ใจเกรียงไกร	เจ้าหน้าที่พยาบาลด้านการบำบัดฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด 4	11 สิงหาคม 2563
ภาคประชาสังคม		
พระธีรพันธุ์ จิตธมฺโม	สำนักสงฆ์สวรรค์บ้านนา อำเภอ หนองบัว	20 สิงหาคม 2563
คุณกัญญา โย ตั้งมั่น	ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์	25 สิงหาคม 2563
คุณกัญญา โย ตั้งมั่น	ผู้ประสานงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน หมู่บ้านเนินแก้ว ตำบลวัดไพร อำเภอเมืองนครสวรรค์	25 สิงหาคม 2563
คุณสาโรจน์ หลิมขอม	ผู้ประสานงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน หมู่บ้านท่าจันทร์ ตำบลลาน อำเภอ ชุมแสง	24 กันยายน 2563
คุณสุพร ฟ้าใส	ผู้ประสานงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน หมู่บ้านบ่อหินขาว ตำบลสร้อยทอง อำเภอตากถ์	11 สิงหาคม 2563

กลุ่มตัวอย่าง	ตำแหน่ง	วันที่สัมภาษณ์
คุณสำเร็จ อัจวงษ์	ผู้ประสานงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน หมู่บ้านบ่อพลับ ตำบลเนินก้ว อำเภอโกรกพระ	26 กันยายน 2563

8. การนำเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย แบ่งรายละเอียดการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากเจ้าหน้าที่คุมประพฤติจังหวัดนครสวรรค์และเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์

2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มประชากรที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา นำมาบรรยายโดยใช้กรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการวิจัยครั้งนี้

โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 บท ประกอบด้วย

บทที่ 1	บทนำ
บทที่ 2	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
บทที่ 3	ระเบียบวิธีวิจัย
บทที่ 4	การวิเคราะห์ข้อมูล
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ